

Recerca de comunicació de masses a Finlàndia*

Risto Kunelius; Kaarle Nordenstreng; Veikko Pietilä

Universitat de Tampere

Resum

La recerca sobre comunicació de masses a Finlàndia s'ha desenvolupat, preferentment, dins el marc de les institucions acadèmiques, en una època relativament recent, tot i que els estudis de periodisme daten de 1925. En un principi, següen l'escola alemanya de la ciència del periodisme. Durant els anys seixanta s'hi introduí l'enfocament empiricopositivista. També s'hi desenvoluparen tendències marxistes i finalment, durant la dècada dels setanta, hi hagué una tendència general cap als enfocaments de caire més humanista. En principi s'estudià la comunicació de masses sense tenir gaire en compte les diferències que presentaven els diferents mitjans. Actualment hi ha estudis especialitzats en premsa, radiodifusió, televisió i noves tecnologies. En la dècada dels noranta ha crescut l'interès pels estudis d'audiència en general i de recepció en particular, empresos tant pels mitjans com per l'acadèmia. Alguns temes han centrat l'atenció dels investigadors darrerament, com ara els problemes mediambientals, la Unió Europea, les relacions entre els continguts dels mitjans i l'opinió pública, les normes ètiques i els instruments autoregulators dels mitjans.

Paraules clau: ciència de la premsa, empiricoanalítica, Unió Europea, estudis mediambientals, opinió pública, estudis de recepció, estudis d'audiència.

Resumen. *La investigación sobre comunicación de masas en Finlandia*

La investigación sobre comunicación de masas en Finlandia se ha desarrollado, de manera preferente, dentro del marco de las instituciones académicas en una época relativamente reciente, a pesar de que los estudios de periodismo se remontan hasta 1925. En un principio, siguieron la escuela alemana de la ciencia del periodismo. Durante los años sesenta, se introdujo el enfoque empírico-positivista. También se desarrollaron tendencias marxistas, y finalmente, durante la década de los setenta se generalizó una tendencia hacia los enfoques de carácter humanista. En una primera etapa, se estudió la comunicación de masas sin tener demasiado en cuenta las diferencias que presentaban los distintos medios. Actualmente, se dan estudios especializados en prensa, radio, televisión y nuevas tecnologías. En la década de los noventa ha aumentado el interés por los estudios de audiencia en general y por los de recepción en particular, emprendidos tanto por los

* Traduït per LÍDIA RODRIGO.

medios como por la academia. Algunos temas han centrado la atención de los investigadores en los últimos tiempos, tales como los problemas medio-ambientales, la Unión Europea, las relaciones entre los contenidos de los medios y la opinión pública, las normas éticas y los instrumentos autorreguladores de los medios.

Palabras clave: ciencia de la prensa, empírico-analítica, Unión Europea, estudios medio-ambientales, opinión pública, estudios de recepción, estudios de audiencia.

Abstract. Mass communication research in Finland

Research into the mass media in Finland has taken place chiefly within academic institutions over a relatively recent period, although the academic discipline of journalism dates back to 1925. Initially modelled on the German school of journalism, in the sixties, Finland saw the introduction of an empirical-positivist focus. Marxist tendencies were also followed and finally, during the seventies, a more humanist trend became widespread. Mass communication was studied with little reference to the differences between the different media. Currently, there are specialised studies dealing with the press, radio broadcasting, television and the new technologies. During the nineties, there has been increasing interest in audience studies in general and reception in particular, undertaken both by the media and academic institutions. Recent research interest has been focused on a number of topics, including environmental problems, the European Union, the relationship between the contents of the media and public opinion, and ethical standards and self-regulation in the media.

Key words: science of the press, empirical analysis, European Union, environmental studies, public opinion, reception studies, audience studies.

1. Context sociopolític i cultural

Finlàndia, amb els seus cinc milions d'habitants, es classifica com un petit país, però geogràficament és el quart país més gran d'Europa. L'extensa geografia va paral·lela a una diversitat sociocultural, ja que cada una de les seves onze províncies té les seves característiques pròpies. A més, la llengua divideix el país entre una majoria finesoparlant i una minoria d'un sis per cent suecoparlant; a més, hi ha alguns milers de Lapons finesos que parlen la seva pròpia llengua.

Culturalment, Finlàndia constitueix una àrea fronterera que combina influències de l'oest i de l'est. Malgrat que la civilització va venir de l'oest (via Suècia), la llengua i l'estructura cultural profundament arrelada es van originar a l'est (al voltant dels Urals). Les circumstàncies històriques han moldejat la societat finesa i com a resultat un patró bastant uniforme, de manera que ni la geografia ni la llengua han creat fronteres crítiques que puguin amenaçar la integritat nacional. No obstant ha sorgit, les divisions de classe social van conduir el país a una sagnant guerra civil l'any 1918.

Actualment Finlàndia és un país altament evolucionat, amb 21 universitats, una o més d'una pràcticament en cada província. Així mateix, l'estructura dels mitjans de comunicació està bastant descentralitzada i és també excepcionalment abundant: el nombre de diaris, revistes i d'altres mitjans impresos, així com de tota classe de mitjans amb suport electrònic, representa el

màxim de les estadístiques de tot el món en relació amb el volum de la població (vegeu, p.e., *Intermedia* 4/1994).

2. Antecedents històrics

La recerca en la comunicació de masses a Finlàndia s'ha desenvolupat predominantment dintre del marc acadèmic; fora d'aquí (marc comercial) la recerca no ha tingut cap impacte notable. Malgrat que el país ha estat el primer d'Escandinàvia a introduir l'educació periodística com a programa permanent de l'educació superior (l'any 1925), els problemes pràctics de la professió han romàs força lluny de les línies de recerca principals. Amb tot, hi ha hagut ocasionalment una estreta col·laboració entre la Companyia Finesa de Radiodifusió (YLE) i diversos departaments acadèmics.

En el marc acadèmic, l'estudi de la comunicació s'ha entrecreuat sempre amb les línies departamentals; els departaments de comunicació (de masses) no han tingut una posició privilegiada en els seus avenços. Per exemple, el primer d'aquests departaments, establert a l'avançada data de 1925 a l'Escola de Ciències Socials (fins al 1965 la Universitat de Tampere), era força modest en les seves activitats de recerca, com ho va ser també després de 1947 quan va guanyar una càtedra. Produïa dispersos estudis històrics de la premsa i de les seves personalitats en l'esperit del germànic *Zeitungswissenschaft*. Als anys cinquanta, la recerca estava més avançada en sociologia i en ciència política, on els mètodes d'anàlisi de satisfacció i estudis d'audiència s'utilitzaven per produir anàlisis de la premsa i de la comunicació pública més penetrant. Al mateix temps, també un acostament humanístic als estudis de cinema s'havia començat a desenvolupar.

Els anys seixanta van ser testimonis d'un marcat canvi en prendre l'enfocament empiricopositivista, la posició dominant en els estudis de comunicació de masses durant una dècada. Pel que fa a l'orientació de la recerca, no hi va haver diferències regionals significants. Per exemple, els investigadors dels departaments de sociologia, psicologia, educació i comunicació de masses de quatre universitats diferents, convocats a l'any 1965 per la YLE per posar en comú els seus primers estudis d'audiència a gran escala, van compartir una visió similar de la recerca en comunicació de masses. Dintre de la YLE, per altra part, la planificació de la seva política de programació va nodrir un enfocament filosoficonormatiu.

Com en molts països occidentals, també als estudis de comunicació finesos les tendències clarament marxistes van esdevenir manifestes al principi dels setanta. Això va dividir el terreny: els intel·lectuals d'orientació marxista i els d'orientació no marxista van començar a debatre vehementment sobre polítiques de comunicació, el significat de l'objectivitat, etc. La divisió va ser també regional, en el sentit que les tendències marxistes van ser preeminents a la Universitat de Tampere, mentre que les no marxistes ho eren a la Universitat de Helsinki.

Al final dels setanta va començar a guanyar impuls un enfocament més humanístic dels estudis culturals, primer a Helsinki i a Tampere, més tard a la

Universitat de Turku. L'enfocament dels estudis culturals ha alimentat l'estudi dels mitjans de comunicació en la seva especificitat i ha canviat, en particular, les maneres de pensar i les d'estudiar els textos mediàtics i la seva recepció. (Per a una revisió del desenvolupament de la recerca en comunicació de masses a Finlàndia, vegeu Pietilä, Malmberg i Nordenstreng, 1990.)

3. Distribució territorial de la recerca

La més important base acadèmica per a la recerca en comunicació de masses és el Departament de Periodisme i Comunicació de Masses a la Universitat de Tampere, que fa més ènfasi en les ciències socials. Hi ha una dotzena de places de professor permanent per a la comunicació de masses (més deu professors a jornada completa de tècniques periodístiques i quasi el mateix nombre per a comunicació interpersonal), com també grans facilitats bibliogràfiques (inclòs el centre NORDICOM finès).

El Departament de Comunicació de la Universitat de Helsinki té set places de professor permanent per als estudis de comunicació —especialment comunicació organitzativa (Wiio i *altres*, 1980). Una unitat separada de la Universitat hostatja la secció del periodisme suecoparlant. En addició, la Universitat de Helsinki de les Arts Industrials proporciona algunes recerques sobre cinema, fotoperiodisme i matèries relacionades.

El tercer centre acadèmic de recerca en comunicació finesa és el departament de Comunicació de la Universitat de Jyväskylä, amb deu places de professor permanent (més dos professors a jornada completa de tècniques periodístiques i un de comunicació interpersonal i lingüística aplicada). La base disciplinària del departament és la comunicació interpersonal, la lingüística aplicada i la comunicació intercultural, d'una banda, i el periodisme, de l'altra.

El Departament d'Estudis de Cinema i Televisió de la Universitat de Turku s'especialitza en estudis culturals humanísticament orientats. La mateixa universitat també hostatja «estudis de comunicació» un tema menor sociocientíficament orientat.

A més, es poden trobar aspectes de la recerca en comunicació en algunes altres universitats de províncies: Vaasa (informàtica, semiòtica), Oulu (estudis de cinema) i Rovaniemi (nous mitjans de comunicació).

Més enllà d'aquests recursos acadèmics hi ha també molta recerca que compta amb el suport de la indústria dels mitjans de comunicació, principalment a Helsinki: recerca en audiència per la Companyia Finesa de Radiodifusió (YLE), recerca anàlisi de la premsa escrita, recerca en màrqueting per a anunciant, etc. Un aspecte de la recerca que té l'ajut de la indústria està descentralitzada a Turku: la recerca en la economia de les empreses dels mitjans de comunicació es porta a terme a la Escola d'Administració i Negocis de Turku.

Així doncs, hi ha una certa distribució territorial de la recerca, però és deguda més al sistema descentralitzat de l'educació superior que no pas a cap distinció entre les regions basada en la cultura. Amb tot, cada centre acadèmic ha

mirat de perfilar-se distintivament, amb una marca pròpia, malgrat que les unitats són tan petites que cada tendència depèn molt dels catedràtics com a individus i les seves preferències. El país, en la seva extensió, constitueix una única plataforma nacional més que no pas un mosaic de les entitats regionals.

4. Línies de recerca més altament desenvolupades

4.1. Àrea i angle d'estudi

Tria del mitjà. El mitjà imprès té tradicionalment una forta posició a Finlàndia. Això es reflecteix també en la recerca en comunicació de masses, amb la història de la premsa com una de les seves facetes distintives. Al començament de la dècada de 1990 el mitjà imprès era encara l'objectiu principal dels estudis. Els estudis centrats en els periòdics van aparèixer aproximadament tan sovint com els estudis sobre ràdio, televisió i pel·lícules junts. Malgrat que la gent avui dedica més temps als mitjans electrònics que no pas als impresos (Finish Mass Media, 1994), la premsa encara gaudeix d'un estatus cultural relativament alt i ampli. A més, el 75% del moviment total en comunicació de masses a Finlàndia circula encara a través del mitjà imprès.

La recerca a Finlàndia va estar durant molt de temps dominada per una orientació general dirigida a estudiar la comunicació de masses sense tenir en compte les particularitats dels diferents mitjans. D'aquesta manera, encara que proporcionalment eclipsat per l'estudi de la premsa, l'estudi del mitjà electrònic ha fet algunes contribucions importants. La política de recerca en radiodifusió orientada a suministrar nous criteris per a les notícies (Nordenstreng, 1974; Hemanànus, 1976) va ser iniciada a Finlàndia, ja que va fer el primer control a tot el món a subministrar programes de televisió i els seus corrents (Nordenstreng i Varis, 1974). Aquest interès en la radiodifusió ha continuat, últimament en particular, des d'una perspectiva històrica (Hujanen, 1993; Hellman, 1994, Salokangas i altres, de pròxima aparició). També les noves formes d'informació tecnològica són un tema d'importància creixent.

Enfocament del procés. Al començament de la dècada de 1990, un tema d'importància creixent ha estat l'estudi d'audiència, especialment l'estudi qualitatiu de les estratègies i els potencials d'interpretació dels consumidors de mitjans. Teòricament, a Finlàndia també hem estat testimonis d'una «invasió» de la «teoria d'audiències». Aquest moviment teòric coincideix amb desenvolupaments en el medi del mitjà, especialment en radiodifusió.

Fins al començament de la dècada de 1980, la radiodifusió estava bastant monopolitzada per la companyia nacional de radiodifusió YLE. L'any 1985, es va permetre que comencessin a emetre les emissores comercials locals de ràdio, i el 1993, després d'haver estat operant durant dècades «dintre» la YLE, la companyia de televisió comercial MTV-3 va obtenir el seu primer canal, que va intensificar la competició radicalment.

L'estreta rivalitat per les audiències ha fet que el més important per les com-

panyies de radiodifusió sigui saber no només quins programes escull la gent, sinó també per què els escull i com els mira. Per això, paral·lelament als interessos acadèmics (Alasuutari, 1992), hi ha projectes qualitatius continuats sobre audiències portats a terme per les mateixes companyies dels mitjans de comunicació. (Kytömäki i Savinen, 1993). La recerca d'audiència qualitativa també ha revitalitzat algunes de les connexions entre la YLE i l'estament acadèmic.

Malgrat que està eclipsada pels estudis orientats a la recepció, la recerca sobre organitzacions dels mitjans de comunicació i sobre els textos que produeixen encara gaudeix de bona salut. Recentment s'ha acabat un estudi comparatiu de la concentració de la propietat en la premsa (Jyrkiäinen, 1994). El desenvolupament històric del traçat dels periòdics també ha estat investigat recentment (Merlova, 1995). La recerca sobre els textos i els programes encara té també una forta posició. Actualment un enfocament dual sobre les macroestructures de producció i textos ha estat per molt de temps la principal tendència de la recerca acadèmica. La recerca textual avui es porta a terme tant amb mètodes tradicionals (anàlisi de continguts) com amb mètodes més desenvolupats en l'esperit d'estudis culturals.

Temes i perspectives. Un dels projectes més ambiciosos que hi ha en curs és un estudi sobre comunicació de la qüestió de la Unió Europea en els mitjans de comunicació finesos. El projecte investiga la producció de missatges, el propi abast i la seva recepció per par del públic. Aquest estudi és portat a terme juntament per les universitats de Helsinki i Tampere.

Hi ha hagut també un interès relativament gran per la cobertura mediam-biental per part dels mitjans de comunicació. Els estudis han dirigit el desenvolupament històric de les relacions entre els continguts dels mitjans de comunicació i l'opinió pública articulada en enquestes (Suhonen, 1993). També hi són estudiades la relació entre les fonts especialitzades i el periodisme medi-ambiental són també estudiades (Väliaverronen, 1992).

Els estudis sobre el contingut i l'estructura de la comunicació internacional han continuat ocupant un lloc notable en el perfil de la recerca fins als anys vuitanta. La recerca s'ha enfocat cap a identitats nacionals (Kivikuru, 1990), agències de notícies internacionals (Rantanen, 1990), notícies de televisió (Levo-Henriksson, 1994), etc.

Un altre corrent dels estudis de comunicació internacional s'ha enfocat cap a les normes filosòfiques, ètiques i legals que hi ha darrere de diversos sistemes de mitjans, inclosos els de la transició a Rússia (Pietiläinen, 1995). Un aspecte particular d'aquesta línia de recerca s'engrana al voltant d'instruments autorregulatoris tals com codis ètics i juntes dels mitjans de comunicació (Juusela, 1992; Heinonen, 1995).

Els estudis de desenvolupament també han ocupat un lloc petit però notable des dels anys setanta. Molta d'aquesta activitat ha estat la mobilització del desenvolupament dels mitjans de comunicació, amb recerca i formació, a l'Àfrica del sud, i la promoció de materials educacionals per a estudis de comunicació en el món en vies de desenvolupament. Un projecte recent de recerca

examina els tipus bàsics de comunicació a nou pobles de Tanzània (Kivikuru, 1994).

Últimament un dels nous factors significants ha estat la importància creixent de la recerca feminista. En addició a —i sovint en connexió amb— els estudis d'enfocament cultural, la teorització feminista dels media ha reptat els enfocs «generals» informats per l'interès macrosociològic. La recerca feminista inclou estudis de periodisme (Savolainen i Zilliacus-Tikkanen, 1992; Halonen, 1998) i també recerca sobre programes de ficció (Huhta, 1995). L'enfocament abasta des dels textos de les telenovel·les fineses via estudis sobre producció cultural fins a contribucions teòriques més generals (Savolainen, 1993; Ruoho, 1994).

Un tret destacat dels anys vuitanta ha estat la diversificació del camp, que no ha seguit al llarg de cap línia regional específica. L'ascendent enfocament cultural dels estudis no ha proporcionat un paradigma unificat perquè les seves característiques han estat utilitzades en diverses formes en estudis que d'altra banda, difereixen considerablement els uns dels altres.

4.2. Metodologia analítica

L'inici dels anys noranta va significar l'avenç decisiu per als mètodes qualitatius de recerca en comunicació de masses. Malgrat que els mètodes quantitativs encara s'utilitzen, el desenvolupament de les eines de la metodologia qualitativa ha estat més intensiva. Aquesta tendència ha estat sovint inspirada per idees desenvolupades fora de la tradicional recerca en comunicació de masses. Val la pena esmentar aquí almenys quatre enfocaments:

1. Els estudis sobre la recepció dels textos mediatitzats pels mitjans de masses han estat inspirats per l'anàlisi del discurs lingüístic, d'una banda, i per l'enfoc *etnogràfic*, de l'altra. Aquests estudis oscil·len des de fer un escrutini de la recepció de certs programes fins a analitzar el paper dels mitjans en la vida quotidiana de la gent. El creixent interès cultural en el *consumidor* hi ha introduït una nova actitud: en lloc de mirar l'audiència des del punt de vista de la institució emissora (com en els anys seixanta), la recerca pretén mirar l'audiència des del punt de vista dels seus usuaris.

2. L'anàlisi textual ha agafat també el concepte i els mètodes de l'*anàlisi del discurs* sociològicament orientada. Un exemple d'això és una anàlisi del diari finès més important (K. Pietilä i Sondermann, 1994). Teòricament, el treball es pren seriosament la idea de la creació (i la recreació) de la societat moderna en comunicació. El treball pretén donar una sòlida avaluació sociològica del periòdic com a societat.

3. La inspiració extreta de la teoria literària ha conduït a una reformulació dels conceptes *narratius* en analitzar els textos periodístics (V. Pietilä, 1992; Kunelius, 1994). Aquest enfocament metodològic té una estreta connexió amb teories del *gènere* i amb l'enfocament d'estudis culturals dels textos (Reunanen, 1991; Ridell, 1994). Hi ha hagut models desenvolupadors per unir el tractament dels textos periodístics a les convencions de la pràctica periodística.

4. La branca humanística dels estudis de comunicació fa servir mètodes desenvolupats en el camp de la recerca literària i de teatre. Aquests inclouen, per exemple, semiòtica, estructuralisme, crítica de mites, etc. En els últims deu anys l'enfocament humanístic ha estudiat el cinema i la televisió com a parts de la cultura en un sentit més ampli que abans (Hielata i *altres*, 1992; Hielata, 1994).

Malgrat que alguns investigadors finesos es puguin proclamar postmodernistes, des d'un punt de vista metodològic hi ha hagut moltes distincions tradicionals que han estat experimentades i fins i tot abandonades. Les notícies s'estudien com a narració, els periòdics són analitzats *com* la societat, la recepció de la comunicació de masses és vista *com a part de* la vida quotidiana de les persones, etc. En això, també, la recerca finesa segueix bastant les tendències dels centres globals.

5. Influències «des de» i «sobre» l'exterior

Al començament de la dècada de 1990, el corrent principal de la recerca acadèmica va seguir en gran part el desenvolupament de la recerca crítica en els països angloamericans. Les influències continentals (Althusser, Barthes, Bordieu, Foucault, etc.) han estat sovint importades a través de les seves interpretacions en la recerca angloamericana. Això és veritat també per als teòrics russos recentment celebrats (Bachtin, Volosinov).

L'anàlisi textual, els estudis semiòticament orientats o l'anàlisi del discurs d'una o altra classe aplicada a la recerca, sovint s'inspiren en teories d'*ideologia*, *hegemonia*, *poder* i *domini*. Una forta influència en aquest aspecte ha estat el treball de l'Escola de Birmingham. En un sentit, el desenvolupament teòric dels estudis culturals ha conduït també Finlàndia a una situació on les perspectives acadèmiques i comercials semblen acostar-se mútuament. L'èmfasi en ideologia i poder ha estat també a causa de connexions amb el pensament crític germànic. Els treballs de Habermas, per exemple, van circular—i també van ser revisats críticament—algun temps abans del boom en el món de parla anglesa (Koivisto i Välvirronen, 1994). El concepte d'ideologia també va guanyar pes addicional a través dels treballs de W.F. Haug i la Projekt-Ideologie-Theorie (PIT) (Koivisto i Mehtonen, 1991).

A meitat dels anys noranta la discussió dels acadèmics finesos viu encara fins a un cert punt a la mercè dels principals corrents internacionals de pensament crític.. A la perifèria, el capital cultural per a les discussions és sovint manllevat. Avui, els noms internacionals més brillants semblen que són Niklas Luhman, Anthony Giddens, Ulrik Beck, John Fiske i Lawrence Grossberg, només per annomenar uns quants dels *musts*. Afegit a les contribucions domèstiques hi ha una intensa activitat en la traducció de treballs estrangers. Tots els autors de més amunt, per exemple, han vist publicats un o més dels seus principals treballs en finès. La revista de recerca en comunicació (*Tiedotustutkimus*) i altres revistes relacionades (*Lähikuva*, *Kulttuurintutkimus*) també publiquen traduccions a més dels articles domèstics.

En relació amb el col·lapse del comunisme a l'Europa de l'Est, Finlàndia ha tingut un cert paper, especialment respecte a la petita comunitat de recerca en comunicació d'Estònia, però també per a col·legues de la Unió Soviètica i altres països socialistes —no només després de 1989 sinó també a través del període de la anomenada *détente* fins al començament dels anys setanta—. Això no obstant, aquest paper servia per proporcionar una porta d'entrada a l'oest més que no pas per oferir models finesos distintius. Un exemple de la recent cooperació entre els especialistes finesos i russos és un estudi sobre les noves agències en la Rússia postcomunista (Rantanen i Vartanova, 1995).

La UNESCO ha estat un soci central per als investigadors finesos des del començament dels anys noranta (Nordenstreng, 1993), però poc d'aquesta col·laboració va quedar en els anys noranta, quan la UNESCO havia reduït dràsticament la seva orientació criticoreflectiva. Al seu lloc, el Consell d'Europa i la Conferència sobre Seguretat i Cooperació a Europa van esdevenir socis col·laboradors. Els principals lligams importants per a la col·laboració acadèmica internacional han estat l'Associació Internacional per a la Recerca en Comunicació de Masses i l'Associació Internacional de Comunicació. Hi ha també una col·laboració intensiva entre els països veïns a Escandinàvia, amb al xarxa nòrdica de centres de documentació (NORDICOM) i una conferència nòrdica biennal sobre recerca en comunicació de masses.

És impossible mesurar l'impacte de la recerca en comunicació de masses sobre la societat finesa com un tot. Si som optimistes, tanmateix, podem assenyalar-ne alguns signes recents. Últimament, moltes companyies de mitjans han començat o han desitjat començar a *cobrir els actes del propi mitjà*. El criticisme dels mitjans públics és en part donat a conèixer pel món acadèmic als qui exerceixen en els mitjans (Luostarinen, 1994). Encara que queda per fer una pila de feina sobre *quina classe de criticisme* es presenta, en cert sentit s'ha fet un progrés. A més, es pot suggerir un lligam entre la recerca i l'educació dels periodistes. Potser alguns dels canvis en la pròpia imatge professional dels periodistes (Aula, 1991) pot ser explicada parcialment pel paper de la recerca crítica en la seva educació.

6. Tendències i conclusions

La recerca finesa en comunicació de massa és un cas de relativa dependència. Moltes de les idees fonamentals i les teories són importades, principalment dels canals de parla anglesa. Malgrat d'aquesta dependència —o precisament a causa d'ella— els especialistes finesos també han estat capaços de participar en la discussió internacional.

El sistema de distribució territorial de les universitats ha proveït un fèrtil camp per a diverses classes d'enfocaments. Mirant endavant es pot predir que aquest estat de diversitat continuarà. Mirant enrere, són la diversitat i les profitoses tensions les que han construït allò que ha mantingut viva i activa la recerca finesa en comunicació de masses.

Bibliografia

- ALASUUTARI, P. (1992). «'I'm ashamed to admit it but I have watched Dallas': the moral hierarchy of television programmes». *Media, Culture & Society*, 14: 4.
- AULA, M.-K. (1991). *Poliitikkojen ja toimittajien suhteet murroksessa (Changes in the relationship between reporters and politicians)*. Helsinki: Yleisradio.
- FINNISH MASS MEDIA (1994). *Culture and the media 1994:1*. Helsinki: Statistics Finland.
- HALONEN, I.K. (1988). «*Naiset ja julkisuus (Women and the Public sphere)*». *Tiedo - tustutkimus* 11: 3.
- HEINONEN, A. (1994). *Vahtikoiran omatunto (The conscience of the watchdog)*. University of Tampere, Department of Journalism and Mass Communication, Series A: 84.
- HELLMAN, H. (1994). «The Formation of Television in Finland. A Case in Pragmatist Media Policy». A: BJORNEBERG, I.; BONO, F. (eds.). *Nordic Television. History, Politics, Aesthetics*. Copenhagen: Department of Film & Media Studies, University of Copenhagen, 1994, 79-102.
- HEMANUS, P. (1976). «Objectivity in News Transmission». *Journal of Communication* 26, 102-107.
- HIETALA, V. (1994). «Finnish Television Today». A: BJORNEBERG, I.; BONO, F. (eds.). *Nordic Television. History, Politics, Aesthetics*. Copenhagen: Department of Film & Media Studies, University of Copenhagen, 1994, 103-120.
- HIETALA, V. i altres (1992). «The Finn between: Uuno Turhapuro, Finland's Greatest Star». A: DYER, R.; VINCENDEAU, G. (eds.). *Popular European Cinema*. Londres: Routledge.
- HUHTA, K. (1995). *Waratu seken wa oni bakari. Representation of mother in law and daughter in law and their relationship in a Japanese television family drama*. Jyväskylä: Publications by the Centre for the Research of Contemporary Culture. (forthcoming).
- HUJANEN, T. (1993). *Ajankohtainen kakkonen kohtaa historiansa (A Generic History of the Current Affairs Programs of Television 2)*. Helsinki: The Finnish Broadcasting Company Research Report 9, 1993.
- Intermedia 4/1994. (A special issue on communications in Finland.)
- JUUSELA, P. (1991). *Journalistic Codes of Ethics in the CSGE Countries*. University of Tampere, Department of Journalism and Mass Communication, Series B: 34.
- JYRKIÄINEN, J. (1994). *Sanomalehdistön keskittyminen. (Concentration in Newspapers. The nature, process and consequences of concentration in mass communication and particularly in the newspapers in postindustrial societies in the late 1980's)*. Tampere: Acta Universitatis Tamperensis. Sèrie A, volum 409.
- KIVIKURU, U. (1990). *Tinned Novelties or Creative Culture. A Study on the Role of Mass Communication in Peripheral Nations*. Helsinki: Department of Communication, University of Helsinki Publications No IF/10.
- KIVIKURU, U. (1994). *Changing Mediascapes? A Case Study in Nine Tanzanian Villages (en col·laboració amb W. Lobulu i G. Moshiri)*. Helsinki: Institute of Development Studies, University of Helsinki, Report B 28/1994.
- KOIVISTO, J.; MEHTONEN, L. (eds.) (1991). *Otteita ideologiasta (Extracts from ideology)*. Tampere: University of Tampere, Department of Journalism and «Mass Communication», Sèries A: 75.
- KOIVISTO, J.; VALIVERRONEN, E. (1994). *The actuality of the Theories of the Public Sphere*. Paper presented in the International Communication Association conference in Sydney, Australia, Juliol, 1994.

- KUNELIUS, R. (1994). «Order and Interpretation. A Narrative Perspective on Journalistic Discourse». *European Journal of Communication*, 9: 3.
- KYTÖMÄKI, J.; SAVINEN, A. (1993). *Terveisiä katsojilta. Palautetutkimuksen televisiata koskevien keskustelujen analyysi (Greetings from viewers. An analysis of the discussions on television in the feedback survey)*. Yleisradion tutkimusraportti 1/1993. Helsinki: Yleisradio.
- LEVO HENRIKSSON, R. (1994). *Eyes Upon Wings. Culture in Finnish and US Television News*. Oy Yleisradio Ab. Research report 1/1994. Helsinki: Hakapaino.
- MERVOLA, P. (1995). *Kirja, kirjavampi, sanomalehti (The Appearance Spiral and the Outward Appearance of Newspapers)*. Universit of Jyväskylä. Jyväskylä Studies in Communication.
- NORDENSTRENG, K. (ed.) (1974). *Informational Mass Communication. A collection of Essays*. Helsinki: Tammi.
- (1993). «New information order and communication scholarship: Reflections on a delicate relationship». A: J. WASKO i altres (eds.). *Illuminating the blindspots: Essays Honoring Dallas W. Smythe*, Norwood, N.J. Ablex.
- NORDENSTRENG, K.; VARIS, T. (1974). «Television Traffic A one Way Street?» *Reports and papers* no 70. París: Unesco.
- PIETILÄ, K.; SONDERMANN, K. (1994). *Sanomalehden yhteiskunta (Society in the Newspaper)*. Tampere: Vastapaino & Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos.
- PIETILÄ, V. (1992). «Beyond the News Story: News as a Discursive Composition». *European Journal of Communication*, 7:1.
- PIETILÄ, V.; MALMBERG, T.; NORDENSTRENG, K. (1990). «Theoretical convergences and contrasts: a view from Finland». *European Journal of Communication*, 5: 2-3.
- RANTANEN, T. (1990). «Foreign News in Imperial Russia. The relationship between international and russian news agencies 1856-1914». *Annales Academiae Scientiarum Fennicae. Dissertationes Humenarum Litteratum* 58. Helsinki: Suomalainen tiedeakatemia.
- RANTANEN, T.; VARTANOVAI, E. (1995). «News Agencies in PostCommunist Russia. From State Monopoly to State Dominance». *European Journal of Communication*, 10: 2.
- REUNANEN, E. (1991). *Merkitysympäristö ja uutisgenren säännöt (The meaningful environment and the rules of the news genre)*. University of Tampere, Department of Journalism and Mass Communication, séries A: 76.
- RIDELL, S. (1994). *Kaikki tiet vievät genreen (All the roads lead to genre)*. University of Tampere, Department of Journalism and Mass Communication, séries A: 82.
- RUOHO, I. (1994). *Feminist Criticism of Soap Operas: from the unity of femininity and the soap operas towards the politics of difference*. Paper presente to a workshop of Nordic feminist media scholars Turku, Finlàndia, agost de 1994.
- SALOKANGAS, R.; VIHAVAINEN, T.; ILMONEN, K. (forthcoming). *History of Finnish Broadcasting*. (volumes 1 a 3 en finès, amb un volum resumit en anglès). Helsinki: WSOY.
- SAVOLAINEN, T. (1993). «Radiotutkimuksen metodologiasta: miten lähestyä mykkyyttä ja radiotyön rutiineja (On the methodology of radio research: how to approach muteness and the routines of radio work)». A: T. HUJANEN (ed.). *Radiotutkimusta kohti (Towards Radio Research)*. University of Tampere, Department of Journalism and Mass Communication, séries C: 18.
- SAVOLAINEN, T.; ZILLIACUS TIKKANEN, H. (1992). *Women in Finnish Broadcasting*. Helsinki: Publications of the Finnish National Commission for Unesco.

- SUHONEN, P. (1991). «Environmental issues, the Finnish major pressj and public opinion». *Gazette*, 51: 2.
- VÄLIVERRONEN, E. (1992). «Environmental Controversies in the Public Sphere», A: I. RUOHO (ed.). *Finnish papers presented at the IAMCR conference*, Brasil 1992. University of Tampere, Department of Journalism and Mass Communication, sèries B: 37.
- WIIIO, O.A.; GOLDBABER, G, YATES, M. (1980). «Organizational Communication; time for reflection?». *Communication Yearbook* 4, ICA 1980, p. 83-97.